

**PRAGMATIC ORIENTATION OF EMOTIONAL UNITS IN ENGLISH AND UZBEK:
AN ANALYSIS OF SPEECH ACTS AND COMMUNICATIVE STRATEGIES***Shirinoy Maksudovna Sabirova**Independent Researcher**Tashkent, Uzbekistan***ABOUT ARTICLE**

Key words: pragmatic orientation, speech acts, emotional units, communicative strategy, face-threatening act theory, indirect communication, intercultural pragmatics.

Received: 21.04.26

Accepted: 22.04.26

Published: 23.04.26

Abstract: This article investigates the pragmatic orientation of anthropocentric linguistic means in English and Uzbek through the lens of speech acts and communicative strategies, using emotional units as evidence. Within the research framework, 680 authentic communicative situations were subjected to pragmatic analysis. Austin's speech act theory, Grice's cooperative principle, and Brown and Levinson's face-threatening act theory (1987) constituted the primary methodological foundations. Results demonstrate that the pragmatic force of emotional units varies significantly in both languages depending on speech context, cultural norms, and the type of interlocutor relationship. In Uzbek, face-threatening strategies are predominantly executed through indirect communicative means, while in English, direct and indirect strategies are deployed in nearly equal proportions. The findings hold practical significance for language education, translation studies, and intercultural communication.

**INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOSIONAL BIRLIKLARNING PRAGMATIK
YO'NALISHI: NUTQIY AKTLAR VA KOMMUNIKATIV STRATEGIYALAR
TAHLILI***Shirinoy Maksudovna Sabirova**Mustaqil tadqiqotchi**Toshkent, O'zbekiston***MAQOLA HAQIDA**

Kalit soʻzlar: pragmatik yoʻnalish, nutqiy aktlar, emosional birliklar, kommunikativ strategiya, yuz-tahdid nazariyasi, bilvosita muloqot, madaniyatlararo pragmatika.

Annotatsiya: Mazkur maqola ingliz va oʻzbek tillarida antroposentrik lisoni vositalarning pragmatik yoʻnalishini nutqiy aktlar va kommunikativ strategiyalar nuqtai nazaridan emosional birliklar misolida tadqiq etadi. Tadqiqot doirasida 680 ta haqiqiy kommunikativ situatsiyadan olingan nutq namunalari pragmatik tahlilga tortildi. Austinning nutqiy aktlar nazariyasi, Graysning kooperatsiya prinsipi va yuz-tahdid nazariyasi (Brown & Levinson 1987) tadqiqotning asosiy metodologik tayanchini tashkil etdi. Olingan natijalar koʻrsatdiki, emosional birliklarning pragmatik kuchi ikkala tilda ham nutqiy kontekst, madaniy meʼyorlar va muloqotchilararo munosabat turiga koʻra sezilarli tarzda oʻzgaradi. Oʻzbek tilida yuz-tahdid strategiyasi bilvosita muloqot vositalari orqali amalga oshirilsa, ingliz tilida toʻgʻridan-toʻgʻri va bilvosita strategiyalar deyarli teng qoʻllaniladi. Tadqiqot natijalari nutq taʼlimi, tarjimashunoslik va madaniyatlararo muloqot sohalari uchun amaliy ahamiyatga ega.

ПРАГМАТИЧЕСКАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ ЕДИНИЦ В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ: АНАЛИЗ РЕЧЕВЫХ АКТОВ И КОММУНИКАТИВНЫХ СТРАТЕГИЙ

Шириной Мақсудовна Сабирова

Независимый исследователь

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: прагматическая направленность, речевые акты, эмоциональные единицы, коммуникативная стратегия, теория угрозы лицу, косвенная коммуникация, межкультурная прагматика.

Аннотация: Данная статья исследует прагматическую направленность антропоцентрических языковых средств в английском и узбекском языках с точки зрения речевых актов и коммуникативных стратегий на примере эмоциональных единиц. В рамках исследования прагматическому анализу были подвергнуты речевые образцы, полученные из 680 реальных коммуникативных ситуаций. Теория речевых актов John Langshaw Austin, принцип кооперации Herbert Paul Grice и теория угрозы лицу Penelope Brown и Stephen C. Levinson (1987) составили основную методологическую базу исследования. Полученные результаты показали, что прагматическая сила эмоциональных единиц в обоих языках значительно

изменяется в зависимости от речевого контекста, культурных норм и типа взаимоотношений между коммуникантами. В узбекском языке стратегия угрозы лицу реализуется преимущественно через косвенные средства общения, тогда как в английском языке прямые и косвенные стратегии используются почти одинаково. Результаты исследования имеют практическое значение для преподавания речи, переводоведения и межкультурной коммуникации.

Kirish. Pragmatika — til birliklarining nutq vaziyatida maʼno kasb etishi va kommunikativ maqsadlarni amalga oshirish jarayonini oʻrganuvchi tilshunoslik sohasi sifatida soʻnggi oʻn yilliklarda jadal rivojlanib kelmoqda. Emosional birliklarning pragmatik yoʻnalishi esa pragmatolingvistikaning eng dolzarb muammolaridan biri boʻlib, nutq subʼektining his-tuygʻularini ifodalashdagi til tanlovi va kommunikativ strategiyalarning oʻzaro munosabatini tekshiradi.

Austin (1962) va Searle (1969) ning nutqiy aktlar nazariyasi emosional birliklarning pragmatik tahlili uchun poydevor vazifasini oʻtaydi. Ushbu nazariyaga koʻra, nutqiy aktlar lokutiv (aytilgan narsa), illokutiv (aytilayotgan narsa niyati) va perlokutiv (soʻzlovchining taʼsiri) oʻlchovlarda tavsiflanadi. Emosional birliklar aynan illokutiv kuch jihatidan muhim ahamiyatga ega, chunki ular soʻzlovchining his-tuygʻusini ifodalash bilan birga tinglovchida maʼlum reaksiya hosil qilishga qaratilgan.

Ingliz va oʻzbek tillarini pragmatik aspektda qiyosiy oʻrganish bir qator muhim sabablarga koʻra dolzarb: birinchidan, ikkala til turli madaniy-kommunikativ anʼanalarga ega (yuqori-kontekstli va past-kontekstli madaniyatlar); ikkinchidan, globallashuv sharoitida ushbu tillardagi madaniyatlararo muloqot kengayib bormoqda; uchinchidan, mavjud tadqiqotlar asosan bir tilga yoʻnaltirilgan boʻlib, qiyosiy-pragmatik tahlil hali toʻliq amalga oshirilmagan.

Tadqiqotning asosiy gipotezasi quyidagicha shakllantirilgan: ingliz va oʻzbek tillarida emosional birliklarning pragmatik kuchi va illokutiv yoʻnalishi madaniy-kommunikativ kontekstga koʻra farqlanadi, oʻzbek tilida yuz-tahdid (face-threatening) strategiyalarining bilvosita ifodalanishi koʻproq kuzatiladi, ingliz tilida esa toʻgʻridan-toʻgʻri va bilvosita strategiyalar deyarli teng taqsimlangan.

Tadqiqotning nazariy ahamiyati: mazkur maqolada birinchi marta ingliz va oʻzbek tillarida emosional birliklarning pragmatik kuchi kross-madaniy aspektda kompleks tahlil qilinadi va "emosional pragmatema" tushunchasi ilmiy muomalaga kiritiladi. Bu tushuncha emosional maʼno bilan pragmatik funksiyaning birligini ifodalovchi minimal pragmatik birlikni bildiradi.

Material va metodlar. Tadqiqot muammosi va doirasi

Tadqiqot quyidagi asosiy savollarni o'rganadi: (1) ingliz va o'zbek tillarida emosional birliklar qanday nutqiy aktlarni amalga oshiradi? (2) Ikkala tilda emosional birliklarning yuz-tahdid strategiyalari qanday farqlanadi? (3) Madaniy kontekst emosional birliklarning pragmatik kuchini qanday o'zgartiradi? (4) Emosional birliklarning bilvosita va to'g'ridan-to'g'ri ifodalanish nisbati ikkala tilda qanday?

Tadqiqot materiallari

Tadqiqot uchun 680 ta haqiqiy kommunikativ situatsiya tahlilga tortildi: ingliz tilidan 340 ta, o'zbek tilidan 340 ta nutq namunasi. Manbalar quyidagilardan iborat: (a) Badiiy adabiyot: ingliz tilidagi 12 ta roman va o'zbek tilidagi 10 ta roman; (b) Kinematografik matnlar: ingliz va o'zbek filmlaridan dialog parchalar; (c) So'zlashuv korpuslari: BNC va O'zbekiston Milliy Korpusi; (d) Ijtimoiy tarmoqlar: Twitter, Instagram va Telegram kanallaridagi haqiqiy emosional iboralar (2022-2024).

Namunalar tanlab olinishida quyidagi mezonlarga rioya qilindi: birinchidan, nutqiy situatsiyada emosional birlik aniq kommunikativ maqsad bilan qo'llanilgan bo'lishi kerak; ikkinchidan, situatsiya kontekstualizatsiya qilingan (kim, kimga, qaysi vaziyatda gapirayapti) bo'lishi zarur; uchinchidan, bir nutqiy aktning kamida ikkita ifodalanish varianti mavjud bo'lishi maqsadga muvofiq deb hisoblandi.

Tahlil metodologiyasi. Pragmatik tahlilning asosiy metodologik ramkasi sifatida quyidagilar qo'llanildi. Birinchi — nutqiy aktlar tahlili (Austin 1962; Searle 1969): har bir emosional birlikning lokutiv, illokutiv va perlokutiv o'lchovlari aniqlanib, illokutiv kuch indikatorlari (IFIDs) tahlil qilindi. Emosional birliklarning assiretiv, direktiv, ekspressiv, komisiv va deklarativ toifalardan biriga mansubligi belgilandi.

Ikkinchi — Yuz-tahdid nazariyasi (Brown & Levinson 1987): emosional birliklarning ijobiy yuz (positive face) va salbiy yuz (negative face) strategiyalarini amalga oshirish mexanizmlari o'rganildi. Ushbu nazariya asosida ikkala tildagi yuz-tahdid va yuz-saqlash strategiyalari krossmadaniy aspektida taqqoslandi.

Uchinchi — Graysnning kooperatsiya prinsipi va suhbat implikaturalari (Grice 1975): emosional birliklarning miqdor, sifat, munosabat va tartib maksimalariga munosabati, shuningdek konvensional va konversasion implikatura hosil qilishi tahlil qilindi.

To'rtinchi — Relevantlik nazariyasi (Sperber & Wilson 1986): emosional birliklarning kognitiv ta'siri va kommunikativ kuchi nuqtai nazaridan qo'shimcha tahlil o'tkazildi.

Ishonchlilik va validlik

Tahlil natijalarining ishonchliligini ta'minlash maqsadida kodlovchilararo kelishuv koeffitsienti (Cohen's Kappa) hisoblab chiqildi. Ingliz tili uchun $\kappa = 0.84$, o'zbek tili uchun $\kappa =$

0.81, bu esa yuqori darajadagi kodlovchilararo kelishuvni ko'rsatadi. Har bir tahlil natijalari ikki mustaqil ekspert tomonidan tekshirildi.

Natijalar. Emosional birliklarning nutqiy aktlar bo'yicha taqsimlanishi

Emosional birliklarning Searle (1976) klassifikatsiyasi bo'yicha nutqiy aktlarga taqsimlanishi quyidagicha aniqlandi:

Nutqiy akt turi	Ingliz (n)	%	O'zbek (n)	%	p-qiyamat
Ekspressiv aktlar	142	41.8	161	47.4	0.043*
Assiretiv aktlar	79	23.2	65	19.1	0.068
Direktiv aktlar	58	17.1	67	19.7	0.214
Komisiv aktlar	41	12.1	31	9.1	0.102
Deklarativ aktlar	20	5.9	16	4.7	0.312
Jami	340	100	340	100	—

1-jadval. Emosional birliklarning nutqiy aktlar bo'yicha taqsimlanishi ($p < 0.05$)*

1-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, ikkala tilda ham ekspressiv nutqiy aktlar emosional birliklarning asosiy funksional o'rnini tashkil etadi. Biroq o'zbek tilida ekspressiv aktlarning salmog'i ingliz tiliga nisbatan yuqori (47.4% vs 41.8%), bu farq statistik jihatdan muhim ($p = 0.043 < 0.05$). Ushbu natija o'zbek kommunikativ madaniyatida his-tuyg'ularni ochiq ifodalash strategiyasining ko'proq qo'llanilishidan dalolat beradi.

Yuz-tahdid strategiyalarining qiyosiy tahlili

Brown va Levinson (1987) ning yuz-tahdid nazariyasi asosida ikkala tildagi emosional birliklarning yuz-strategiyalari tahlil qilindi. Tahlil natijalari quyidagi 2-jadvalda keltirilgan:

Strategiya turi	Ingliz tili (%)	O'zbek tili (%)	Misol (O'zbek)
To'g'ridan-to'g'ri yuz-tahdid	38.2	19.7	Juda xafaman!
Ijobiy yuz strategiyasi	26.5	34.4	Ko'nglim sizga to'la

Strategiya turi	Ingliz tili (%)	O‘zbek tili (%)	Misol (O‘zbek)
Salbiy yuz strategiyasi	20.0	28.5	Aytishdan tortinaman...
Bilvosita ifodalash	12.9	14.7	Havo bugun juda issiq
Jimlik / sust javob	2.4	2.6	(javobsiz qolish)

2-jadval. Yuz-tahdid strategiyalarining qiyosiy taqsimlanishi (% hisobida)

2-jadval ma‘lumotlari tadqiqotning asosiy gipotezasini tasdiqlaydi: ingliz tilida to‘g‘ridan-to‘g‘ri yuz-tahdid strategiyasi o‘zbek tiliga nisbatan ikki baravar ko‘p qo‘llaniladi (38.2% vs 19.7%). O‘zbek tilida ijobiy yuz saqlash (34.4%) va salbiy yuz saqlash (28.5%) strategiyalari ustun turadi. Bu Hall (1976) ning yuqori kontekstli madaniyatlar nazariyasini qo‘llaydi: o‘zbek kommunikatsiyasi yuqori-kontekstli, ingliz kommunikatsiyasi esa nisbatan past-kontekstli madaniyat xususiyatlarini namoyon etadi.

Emosional birliklarning bilvosita ifodalanish mexanizmlari

Bilvosita ifodalanish mexanizmlari ingliz va o‘zbek tillarida turlicha namoyon bo‘ladi. Tahlil natijasida uchta asosiy bilvosita ifodalanish mexanizmi aniqlandi: (1) suhbat implikaturasi orqali ifodalanish, (2) eufemistik almashtirish va (3) indirektiv nutqiy aktlar.

O‘zbek tilidagi bilvosita emosional ifodalanishning o‘ziga xos xususiyati shundan iboratki, his-tuyg‘u ko‘pincha ob-havo, tabiat yoki ijtimoiy vaziyatga oid gaplar orqali bildiriladi. Masalan, "Bugun issiq ekan" iborasi iste‘mol vaziyatiga ko‘ra g‘azab, bezovtalik yoki diskomfort holatini bilvosita ifodalashi mumkin. Bu Levinson (1983) ning indirektiv nutqiy aktlar nazariyasiga to‘liq mos keladi.

Ingliz tilida esa emotsional holatni ifodalashda modallik fe‘llaridan foydalanish ko‘proq kuzatiladi: "I might be a little upset" (biroz xafa bo‘lgan bo‘lishim mumkin) — bu iboraning o‘zbek tilida to‘g‘ridan-to‘g‘ri tarjimai pragmatik kuchini yo‘qotadi. Ingliz tilidagi bunday ifodalash usuli Tannen (1986) tomonidan "protective indirectness" (himoyaviy bilvositalik) deb atalgan hodisaga mos keladi.

G‘azab va xursandchilik emosiyalarining pragmatik kuchi

G‘azab (anger) va xursandchilik (joy) emosiyalarining pragmatik kuchi tahlili ayniqsa qiziqarli natijalar berdi. G‘azab emosiyasini ifodalovchi birliklarning pragmatik kuchi (illoktiv

kuch indeksiga ko‘ra) ingliz tilida 3.4 ball (5 ballik shkalada), o‘zbek tilida esa 2.9 ball bo‘ldi. Bu farq statistik jihatdan muhim ($t = 2.87$; $df = 178$; $p = 0.004$).

Xursandchilik emosiyasida esa teskari ko‘rinish kuzatildi: o‘zbek tilida xursandchilik ifodalovchi birliklarning pragmatik kuchi 3.8 ball, ingliz tilida 3.5 ball bo‘ldi. O‘zbek kommunikativ madaniyatida xursandchilikni ochiq va kuchli ifodalash ijtimoiy me‘yor sifatida qabul qilinadi, g‘azabni esa to‘g‘ridan-to‘g‘ri ifodalash ko‘pincha me‘yor buzilishi sifatida qaraladi.

Nutqiy vaziyat va pragmatik variantlilik

Rasmiy/norasmiy nutq vaziyatlarining emosional birliklarning pragmatik funksiyasiga ta‘siri ham tahlil qilindi. Quyidagi 3-jadvalda rasmiy va norasmiy vaziyatlarda emosional birliklarning to‘g‘ridan-to‘g‘ri/bilvosita ifodalanish nisbati ko‘rsatilgan.

Vaziyat turi	Ingl. (to‘g‘ri)	Ingl. (bil.)	O‘zb. (to‘g‘ri)	O‘zb. (bil.)
Rasmiy vaziyat	28%	72%	14%	86%
Norasmiy vaziyat	51%	49%	26%	74%
Do‘stona muloqot	44%	56%	32%	68%
Oilaviy muloqot	39%	61%	38%	62%

3-jadval. To‘g‘ridan-to‘g‘ri/bilvosita ifodalanish nisbati nutqiy vaziyat bo‘yicha

3-jadval barcha vaziyat turlarida o‘zbek tilida bilvosita ifodalanish ko‘proq qo‘llanilishini ko‘rsatadi. Ayniqsa rasmiy vaziyatda bu farq yaqqol namoyon bo‘ladi: ingliz tilida 72% bilvosita bo‘lsa, o‘zbek tilida 86% bilvosita ifodalanish kuzatiladi. Bu natija Scollon va Scollon (2001) ning kross-madaniy diskurs tahlilida keltirilgan ma‘lumotlar bilan mos keladi.

Muhokama. Asosiy topilmalarning talqini

Tadqiqot natijalari bir qator muhim xulosalar chiqarishga imkon beradi. Birinchidan, emosional birliklarning pragmatik yo‘nalishi madaniy-kommunikativ kontekst bilan chambarchas bog‘liq. O‘zbek kommunikativ madaniyatida muloqot ishtirokilarining yuzini (face) saqlash prioriteti ingliz tiliga nisbatan ancha yuqori. Bu Hall (1976) ning yuqori kontekstli madaniyatlar nazariyasi va Hofstede (1980) ning koll ektivizm o‘lchovi bilan izohlanadi.

Ikkinchidan, ekspressiv nutqiy aktlarning o‘zbek tilida ustunligi (47.4%) bir qarashda qarama-qarshi tuyulishi mumkin: agar o‘zbek kommunikatsiyasi bilvosita bo‘lsa, nima uchun ekspressiv aktlar ko‘proq? Bu paradoksni quyidagicha izohlash mumkin: ekspressiv aktlar yuz-

saqlash strategiyalarini amalga oshirish uchun ham xizmat qiladi — "Ko'nglim sizga to'la" kabi ijobiy ekspressiv akt aslida ijtimoiy yuz-mustahkamlash funksiyasini bajaradi.

Uchinchidan, g'azab emosiyasining ingliz tilida kuchli ifodalanishi va o'zbek tilida yumshatilishi Brown va Levinson (1987) ning yuz-tahdid indeksi formulasiga bog'liq: $Wx = D(S,H) + P(H,S) + Rx$. O'zbek madaniyatida D (ijtimoiy masofa) va P (nisbiy kuch) parametrlari g'azabni bilvosita ifodalashni ta'minlaydi.

"Emosional pragmatema" tushunchasi

Tadqiqot natijalariga asoslanib, biz "emosional pragmatema" tushunchasini ilmiy muomalaga kiritishni taklif etamiz. Emosional pragmatema — bu nutq vaziyatida muayyan pragmatik kuch (illokutiv kuch + perlokutiv effekt) kasb etuvchi va emosional ma'no bilan pragmatik funksiyaning birligini ifodalovchi minimal pragmatik birlikdir.

Emosional pragmatema ikki o'lchovli tuzilishga ega: emosional komponent (his-tuyg'u turi va intensivligi) va pragmatik komponent (kommunikativ maqsad, yuz-strategiyasi, kontekst). Masalan, o'zbek tilida "Ko'nglim xira" iborasi emosional komponent sifatida xafalik-tushkunlik holatini, pragmatik komponent sifatida esa yuz-saqlash orqali bilvosita yordam so'rash funksiyasini birlashtiradi.

Oldingi tadqiqotlar bilan solishtirish

Blum-Kulka et al. (1989) ning CCSARP (Cross-Cultural Speech Act Realization Project) tadqiqotida o'nlab tillar uchun so'rash va uzr so'rash nutqiy aktlari tahlil qilingan. Bizning tadqiqotimiz ushbu loyihani emosional birliklar uchun kengaytiradi va ingliz-o'zbek qiyosini yangi empirik ma'lumotlar bilan boyitadi.

Wierzbicka (1991) ingliz tilida hissiy to'g'ridan-to'g'ri lik (emotional directness) kultureme ekanligini ta'kidlagan. Bizning tadqiqotimiz bu kuzatuvni kengaytiradi: to'g'ridan-to'g'ri lik nuancal bo'lib, nutqiy vaziyatga qarab 28% dan 51% gacha o'zgarishi mumkin.

Cheklovlar va kelajak tadqiqotlar

Tadqiqotning asosiy cheklovlari: (1) namunalar asosan adabiy va kinematografik matnlardan tanlanganligi sababli spontan og'zaki nutq etarlicha vakillanmagan; (2) yosh, gender va ijtimoiy holat kabi o'zgaruvchilar nazorat qilinmagan; (3) paragrafverbal (ton, pauzalar) elementlar tahlildan chetda qolgan.

Kelajakdagi tadqiqotlar uchun tavsiyalar: (1) spontan og'zaki nutq korpuslari asosida real-time tahlil o'tkazish; (2) gender va yosh farqlarining emosional pragmatik strategiyalarga ta'sirini o'rganish; (3) raqamli muloqot (ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar) da emosional birliklarning pragmatik xususiyatlarini tahlil qilish; (4) tarjima pragmatikasida emosional pragmatik kuchning saqlanishi muammosini tekshirish.

Xulosa. Ushbu tadqiqot ingliz va o'zbek tillarida emosional birliklarning pragmatik yo'nalishini nutqiy aktlar nazariyasi, yuz-tahdid nazariyasi va kooperatsiya prinsipi asosida tahlil etdi. 680 ta nutq namunasining empirik tahlili asosida quyidagi xulosalarga kelindi.

Birinchi xulosa: emosional birliklarning pragmatik yo'nalishi madaniy-kommunikativ kontekstga bog'liq bo'lib, ikkala tilda ham ekspressiv nutqiy aktlar ustun turadi. Biroq o'zbek tilida ekspressiv aktlarning salmog'i statistik jihatdan yuqori (47.4% vs 41.8%), bu o'zbek kommunikativ madaniyatidagi ochiq hissiy ifodaning ijtimoiy normativligini ko'rsatadi.

Ikkinchi xulosa: yuz-tahdid strategiyalari tahlili tadqiqotning asosiy gipotezasini tasdiqladi: ingliz tilida to'g'ridan-to'g'ri yuz-tahdid ingliz tilida ikki barobar ko'proq (38.2% vs 19.7%), o'zbek tilida esa ijobiy va salbiy yuz saqlash strategiyalari ustun turadi. Bu ikki tilning yuz-saqlash me'yorlari va kommunikativ masofa darajasidagi tizimli farqni ifodalaydi.

Uchinchi xulosa: "Emosional pragmatema" tushunchasi emosional birliklarning lingvopragmatik tahlili uchun yangi vosita sifatida taklif etildi. Bu tushuncha emosional ma'no va pragmatik funksiyaning nutq vaziyatidagi birligini ifodalab, qiyosiy pragmalingvistika uchun yangi tahlil birligi bo'lib xizmat qilishi mumkin.

To'rtinchi xulosa: rasmiy nutq vaziyatlarida ikkala tilda ham bilvosita ifodalash kuchayadi, ammo o'zbek tilida bu ko'rsatkich barcha vaziyat turlarida yuqori bo'lib qolmoqda. Bu madaniy-kommunikativ me'yorlarning nutqiy vaziyatdan mustaqil, barqaror xarakter kasb etishini ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari tarjimonlar, til o'qituvchilari va madaniyatlararo muloqot mutaxassislari uchun muhim amaliy qo'llanma bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ayniqsa ingliz va o'zbek tili o'qitilayotgan ta'lim muassasalarida emosional birliklarning pragmatik funksiyasini o'rgatish alohida e'tibor talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.
2. Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (Eds.). (1989). *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*. Norwood, NJ: Ablex.
3. Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Corpus of Contemporary American English (COCA). (2024). Brigham Young University. <https://www.english-corpora.org/coca/>
5. Grice, H. P. (1975). *Logic and conversation*. In P. Cole & J. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics*, Vol. 3 (pp. 41-58). New York: Academic Press.
6. Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. New York: Anchor Books.

7. Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills: Sage.
8. Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. O'zbekiston Milliy Korpusi. (2023). Toshkent: O'zbekiston FA Tilshunoslik instituti.
10. Scollon, R., & Scollon, S. W. (2001). *Intercultural communication: A discourse approach* (2nd ed.). Oxford: Blackwell.
11. Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
12. Searle, J. R. (1976). A classification of illocutionary acts. *Language in Society*, 5(1), 1-23.
13. Sperber, D., & Wilson, D. (1986). *Relevance: Communication and cognition*. Oxford: Blackwell.
14. Tannen, D. (1986). *That's not what I meant!* New York: William Morrow.
15. Toshmatov, J. S. (2020). O'zbek tilida so'rov nutqiy aktlarining pragmatik tahlili. *Filologiya masalalari*, 3, 45-58.
16. Wierzbicka, A. (1991). *Cross-cultural pragmatics: The semantics of human interaction*. Berlin: Mouton de Gruyter.
17. Yusupova, N. I. (2018). *Ingliz va o'zbek tillarida emosional metaforalar*. Samarqand: SamDU nashriyoti.
18. Yo'ldoshev, M. (2016). *O'zbek tilshunosligida pragmlingvistika masalalari*. Toshkent: Fan va texnologiya.